

FİLİZ KİTABEVİ

Medicus/Lorenz

Borçlar Hukuku I

Genel Bölüm

Kaleme Alan:

Dr. Dres. h. c. Dieter Medicus †

Münih Üniversitesi Merhum Profesörü

Sürdüren:

Dr. Stephan Lorenz

Münih Üniversitesi Profesörü

Bavyera Eyaleti Anayasa Mahkemesi Üyesi

Çeviren:

Dr. Kerem Öz

Antalya Bilim Üniversitesi Öğretim Üyesi

Antalya Bilim Üniversitesi Karşılaştırmalı Hukuk

Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

Editör:

Dr. Tufan Ögüz

İstanbul Üniversitesi Profesörü

Gözden Geçirilmiş 22. Bası, 2021

FİLİZ KİTABEVİ

İSTANBUL

2025

Ağustos 2025

ISBN: 978-625-5697-07-3

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 77398

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850) 441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com

bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 77398

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

KİTABIN ALMANCA ASLININ KÜNYE BİLGİLERİ

Schuldrecht I Allgemeiner Teil

Ein Studienbuch

www.beck.de

ISBN Print 978 3 406 71544 0

ISBN E-Book 978 3 406 74620 8

© 2021 Verlag C. H. Beck oHG

Wilhelmstraße 9, 80801 München

Druck und Bindung: Druckerei C.H. Beck Nördlingen

(Adresse wie Verlag)

Satz: Jung Crossmedia Publishing GmbH

Gewerbestraße 17, 35633 Lahnau

Umschlaggestaltung: Martina Busch, Grafikdesign, Homburg Saar

Gedruckt auf säurefreiem, alterungsbeständigem Papier
(hergestellt aus chlorfrei gebleichtem Zellstoff)

Tavsiye Edilen Atıf Tarzı:

Medicus/Lorenz, (Çev.: Kerem Öz), Borçlar Hukuku I, § ... N. ...

***Biricik kardeşim Ecz. Eda ÖZ'e
sevgi, şükran ve minnetle***

*Für meine geschätzte Schwester, Apothekerin Eda ÖZ
- mit all meiner Liebe, Dankbarkeit und tief empfundenen Verbundenheit*

Önsöz

Dieter Medicus, 6 Haziran 2015 tarihinde vefat etti. Bu basıdan itibaren başlamak üzere eserin tamamını gözden geçirme işini sağlığında bana bırakmıştı. Elinizdeki kitap, birkaç ilaveyle birlikte Mayıs 2021 itibarıyla baştan sona güncellenmiştir.

Dieter Medicus'la birlikte yıllar boyunca bu kitap üzerinde çalışmak, benim için büyük bir onur olduğu kadar, aynı zamanda tarifi mümkün olmayan bir mutluluk kaynağıydı. Bu eseri onun anlayışına uygun biçimde bundan sonra yalnız başıma devam ettirmek ise boynumun borcudur. Öğrenciyken okunan bir kitabı devam ettirmeye izin verilmesinden daha güzel ne olabilir?

Dieter Medicus'un kaleme aldığı önsözde geçen önemli bir pasajı burada tekrarlamak isterim: “Öğrenci, kitapta zikredilen kararların tamamını ve gösterilen literatürü baştan sona okumamalıdır; aksi takdirde lisans öğreniminin sonu gelmez. Bir iki istisna dışında, yapılan atıfların esasında sadece iki amacı vardır: Karar atıflarında somut olay açıklanıyorsa, okuyucunun soyut normun pratik uygulama alanını görmesi istenir. Fakat somut olaya değinilmiyorsa, atfın amacı, münferit sorunlarla ilgilenen okuyucuya konu hakkında derinleşme yolunu göstermektir. Asıl amacın detaylı bilgi sunmak olmadığına da dikkat çekmek gerekir. Bununla birlikte, (örneğin ödevlerde) neyin istendiğini, neye önem verildiğini bilmediğimden dolayı, atıfların kapsamını geniş tutmam gerekti. Nihayet, tekrar tekrar okunması gerekenlerin yalnızca kanun metinleri olduğunu unutmayalım!”

Öğrenilen bilgiler örnek olaylarda uygulanmazsa olmaz. Fakat hacimlerinden ötürü, bu kitapta örnek olaylara bazı bölümlerde yer verilmemiştir. Bundan dolayı, “Prüfe Dein Wissen” serisinden Köhler/Lorenz'in pratik kitabı *Schuldrecht I, Besonderer Teil*'a birçok atıf yapılmıştır. Kitabın sistematigi, bahsi geçen eserdeki pratik olaylarla uyumludur. Öğrenmedeki başarı büyük ölçüde örnek olay çözümüne de bağlı olduğu için elinizdeki kitapla çalışırken buradaki (veya başka pratik kitaplarındaki) örnek olaylara da göz atmanızı tavsiye ederim.

Tartışmalara yaptıkları çok değerli katkıları, kitabın tashihlerindeki ve endekslerin oluşturulmasındaki titiz yardımları için çalışma arkadaşlarım Aline Brießmann, Hannah Bader, Maximilian Ferling, Lion Fritsche, Johanna Reich, Lisa Thalmeir, Philipp Vollrath, Dorothee Weingarten ve Frank Wurm’a teşekkür ederim.

Okuyuculardan gelen önerilere ve eleştirilere teşekkürü her zaman borç bilirim (*mail@stephan-lorenz.de*).

Münih, Mayıs 2021

Stephan Lorenz

Sunuş

Yabancı hukuk sistemlerine ilişkin kaleme alınmış eserlerin tercüme edilerek Türk hukuk öğretilisine katkıda bulunulması, İsviçre Borçlar Hukuku'na ilişkin eserler için söz konusu olmuştur. Medenî Kanun ve Borçlar Kanunu'nun İsviçre'den iktibas edilmesi dolayısıyla Türk Borçlar Hukuku öğretilisinde İsviçre kaynaklarına gösterilen ilgi, çevrilecek eserin seçiminde belirleyici rol oynamıştır. Bununla beraber, yetmişli yılların başlarından itibaren özellikle Alman Borçlar Hukuku öğretilisine yönelik ilgi artmış, bu yıllarda Alman Borçlar Hukuku öğretilisinde kullanılan ve geliştirilen birçok kavram kısa sürede Türk öğreti ve uygulamasını etkilemiştir. Günümüzde Türk Borçlar Hukuku öğretilisinde gerek genel eserlerde gerek monografilerde hemen hemen daima Alman Borçlar Hukuku eserlerine başvurulmaktadır.

Dr. Kerem Öz'ün Alman Borçlar Hukuku öğretisinin temel eserleri arasında görülen, Prof. Dr. Dres. h. c. Dieter Medicus tarafından kaleme alınan ve Prof. Dr. Stephan Lorenz tarafından devam ettirilen klasik ders kitabının (*Schuldrecht I Allgemeiner Teil, 22. Aufl., München 2021*) en güncel basısını Türkçe'ye doğru ve akıcı biçimde çevirmesi ve yayımlanmasını sağlaması, Alman Borçlar Hukuku'nun genel esaslarına ilişkin bir kitabın Türk hukuk öğretilisine kazandırılması açısından yapılan ilk çalışmadır. Kitabın Borçlar Hukuku alanındaki araştırmacılara önemli katkı sağlayacağı kanaatindeyim.

Yabancı dilde yayımlanmış bir Borçlar Hukuku kitabının tercümesi, şüphesiz aynı zamanda kaynak eserde yer alan Borçlar Hukuku kavramlarının içeriğinin Türk hukuk öğretilisinde yerleşmiş terimler ile ilişkisinin kurularak aktarılmasını da gerektirir. Dr. Öz, eserin tamamında bu konuda ciddi hassasiyet göstermiş; gerektiğinde akademik tartışmalara girerek her hukukî kurum açısından doğru terimleri kullanmak için yoğun ve titiz bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bu hususta, Prof. Dr. Mustafa Alper Gümüş'ün kıymetli desteğini özellikle anmamız gerekir. Aynı doğrultuda, Araş. Gör. Bengü Pamukçu'nun Medenî Usûl Hukuku ile İcra ve İflâs Hukuku alanlarındaki yardımları da unutulmamalıdır. Dr. Kerem Öz'ü uzun bir sürece yayılan bu çalışmasında sabırla gösterdiği titizlik ve ulaştığı başarısı için kutlar, kitabın araştırmacılar için yararlı olmasını dilerim.

Çeviri projesine verdikleri destek için Sayın Prof. Dr. Stephan Lorenz başta olmak üzere Sayın Cornelia Ruhland ve Verlag C.H. BECK oHG ailesine, Dr. Kerem Öz'e huzurlu bir çalışma ortamı sağlayan ve akademik çalışmalarını destekleyen Hukuk Fakültesi Dekanı Sayın Prof. Dr. A. Nizamettin Aktay'a ve Dekan Yardımcısı Sayın Dr. Hale Akdağ'a, izin ve yayım sürecinin yürütülmesine sağladıkları destek ile kitabın basılması işini her zamanki gibi özenli biçimde yerine getiren Filiz Kitabevi mensupları adına Sayın Oğuzhan Oruç'a ve kitabın tashih işlerini üstlenen Araş. Gör. Jülide Yaşar Yar ile Araş. Gör. Yağmur Özkal'a teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Tufan ÖĞÜZ

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medenî Hukuk Anabilim Dalı

Geleitwort des Herausgebers

Die Tatsache, dass durch Übersetzungen der fremdsprachigen akademischen Schriften zur türkischen Rechtsliteratur beigetragen wird, hat sich bislang hauptsächlich auf die schweizerische Rechtsliteratur bezogen. Das Interesse der türkischen Rechtslehre an schweizerischen Quellen, welches durch die aus der Schweiz stammenden Rezeptionsbewegungen im Bereich des Zivil- und Obligationenrechts geweckt wurde, hat eine entscheidende Rolle bei der Auswahl der zu übersetzenden wissenschaftlichen Arbeiten gespielt. Darüber hinaus hat das Interesse am deutschen Schuldrecht in den 1970er Jahren erheblich zugenommen. Dieses wachsende Interesse hat dazu geführt, dass viele Begriffe, die von deutschen Rechtswissenschaftlerinnen und Rechtswissenschaftlern entwickelt worden sind, in kürzester Zeit einen beträchtlichen Einfluss auf die türkische Rechtslehre und -praxis hatten. Heute bedient sich die türkische Fachwelt sowohl in Lehrbüchern als auch in Monografien regelmäßig der Werke zum deutschen Schuldrecht.

Das von Prof. Dr. Dres. h. c. Dieter Medicus begründete und von Prof. Dr. Stephan Lorenz fortgeführte Werk *«Schuldrecht I – Allgemeiner Teil, 22. Aufl., München 2021»* zählt zu den klassischen Lehrbüchern des deutschen Schuldrechts. Herr Dr. Kerem Öz hat die aktuelle Auflage dieses Buches sachgerecht und sprachlich flüssig ins Türkische übersetzt und in dieser Fassung veröffentlicht. Damit stellt dies den ersten vollendeten Versuch dar, das türkische Schrifttum durch ein Lehrbuch zu den allgemeinen Grundlagen des deutschen Schuldrechts zu bereichern. Ich bin davon überzeugt, dass das vorliegende Buch Interessenten von großem Nutzen sein wird.

Hervorzuheben ist, dass die Übersetzung eines fremdsprachigen schuldrechtlichen Werkes zwangsläufig die anspruchsvolle Aufgabe mit sich bringt, die terminologischen und dogmatischen Inhalte mit dem in der türkischen Rechtssprache verankerten Begriffsgebrauch in Einklang zu bringen. Herr Dr. Öz hat diese Herausforderung mit großer Sorgfalt und methodischer Akribie bewältigt. Die jeweils sachgerechte türkische Entsprechung hat er – je nach Kontext – durch gründliche Literaturrecherchen und vertiefte akademische Diskussionen erschlossen. Die vorliegende Übersetzung zeichnet sich dem-

entsprechend durch eine präzise, konsistente und wissenschaftlich tragfähige Terminologie aus. In diesem Zusammenhang sei auch die akademische Begleitung und kollegiale Unterstützung durch Herrn Prof. Dr. Mustafa Alper Gümüş mit besonderem Dank gewürdigt. Nicht unerwähnt bleiben soll auch der wertvolle Beitrag der wissenschaftlichen Mitarbeiterin Bengü Pamukçu bei Fragen des Zivilprozess- sowie Zwangsvollstreckungs- und Insolvenzrechts. Herr Dr. Öz hat sich dieser anspruchsvollen Aufgabe mit bemerkenswerter Ausdauer und methodischer Genauigkeit gewidmet. Für dieses Engagement, das sich über einen längeren Zeitraum erstreckte, gebührt ihm höchste Anerkennung. Es bleibt zu hoffen, dass die vorliegende Übersetzung nicht nur als Arbeitsgrundlage für die Lehre und Forschung dient, sondern zugleich Impulse für die weiteren rechtsvergleichenden Auseinandersetzungen mit dem deutschen und türkischen Schuldrecht setzt.

Herrn Prof. Dr. Stephan Lorenz gilt mein aufrichtiger und besonderer Dank für seine wohlwollende Unterstützung des vorliegenden Übersetzungsprojekts. Ebenso möchte ich Frau Cornelia Ruhland sowie dem gesamten Team des Verlags C.H. BECK oHG für ihre kooperative Haltung und die großzügige Zustimmung zur Übersetzung des Werkes meinen verbindlichen Dank aussprechen. Außerdem bedanke ich mich herzlich bei Herrn Prof. Dr. A. Nizamettin Aktay, Dekan der rechtswissenschaftlichen Fakultät der Antalya Bilim Universität, und auch Frau Dr. Hale Akdağ, Prodekanin derselben Fakultät, die Herrn Dr. Öz eine ruhige und förderliche Arbeitsatmosphäre geschaffen und seine akademischen Arbeiten unterstützt haben. Für ihre Begleitung im Verlauf des Zustimmungsverfahrens sowie für die bewährte Sorgfalt bei der Drucklegung danke ich Herrn Oğuzhan Oruç und der Familie des Filiz Kitabevi in besonderer Weise. Schließlich sei den wissenschaftlichen Mitarbeiterinnen Jülide Yaşar Yar und Yağmur Özkal für ihre sorgfältige Durchsicht und sprachliche Überarbeitung des Manuskripts herzlich gedankt.

Prof. Dr. Tufan ÖĞÜZ

Lehrstuhl für Zivilrecht

Juristische Fakultät

Universität Istanbul

İçindekiler

Önsöz	vii
Sunuş	ix
Geleitwort des Herausgebers	xi
İçindekiler	xiii
Genel Literatür Cetveli	xil

1. Bölüm Temel Esaslar

§ 1. Borç İlişkisi	1
I. Borç İlişkisi	1
1. Borç İlişkinin Genel Davranış İlişkisinden Ayırt Edilmesi	1
2. Taraflar Arasında Özel Bağ Kuran İlişki: Borç İlişkisi	1
3. Borç İlişisini Doğuran Sebepler	2
4. Yapmama Yükümleri	2
5. Edim Yükümleri ve Koruma Yükümleri	3
II. Alacaklının ve Borçlunun Gözünden Borç İlişkisi	3
1. Alacaklının Hakkı	3
2. Borçlunun Yükümü	4
III. Dar Anlamda Borç İlişkisi ve Geniş Anlamda Borç İlişkisi	4
§ 2. Borç İlişkinin Sınıflandırılması	6
I. Doğum Sebebine Göre Yapılan Sınıflandırma	6
II. Zamanın Etkisine Göre Yapılan Sınıflandırma	6
1. Sürekli Borç İlişkileri	6
a) Zamana Yayılan Münferit Borç İlişkileri	6
b) Gerçek Sürekli Borç İlişkileri	7
c) Art Arda Teslimli Sözleşmeler	7
d) Tedarik Sözleşmeleri	8
e) Hukukî Bağlılığın Süresi	8
2. Kesin Vâdeli İşlemler	8
III. Edimin Türüne Göre Yapılan Sınıflandırma	9
§ 3. Alacaklının İfayla ve İfa Dışı Yollarla Tatmin Edilmesi	10
I. Adî Alacaklarda Alacaklının Tatmini	10
1. Edimin İfasını Dava Yoluyla Talep Etme Yetkisi (Dava Edilebilirlik)	10

2. Edimin İfasının Cebrî İcra Yoluyla Sağlanması.....	11
3. Alacaklının İfa Dışı Yolla Tatmin Edilmesi	11
a) Alacaklının Hakkına Kendi Gücünü Kullanarak Kavuşması	11
b) Takas.....	12
4. Tasarruf Yetkisi	12
5. Alacaklının İfa Olarak Kabul Ettiği Edimi İade Etmek Zorunda Olmamasının Hukukî Sebebi.....	13
II. Eksik Alacak Kavramı.....	13
1. Eksik Alacakların Borçlu Açısından Borç Teşkil Etmemesi (Tabiî Borçlar).....	13
2. Eksik Alacaklarda Borçlunun Dava Yoluyla İfaya Zorlanamaması.....	14
a) Eksik Alacaklarda Edimin İfasına Yönelik Dava Yolunun Kanun Gereği Kapatılması.....	14
b) Eksik Alacaklarda Edimin İfasına Yönelik Dava Yolunun Taraf Anlaşması Gereği Kapatılması	15
3. Eksik Alacaklarda Edimin Cebrî İcra Yoluyla Aynen İfasının Sağlanamaması	15
4. Münferit Tasarruf Yetkilerinin Kaldırılması.....	15
III. Alacak Hakkının ve Borç İlişkisinin Nispiliği	16
1. Nispîlik İlkesi	16
2. Nispîlik İlkesinin İstisnaları	17
a) “Aynîleştirme”	17
b) Alacak Hakkının ve Borç İlişkisinin Üçüncü Kişiye Etki Ettiği Münferit Hâller	17
§ 4. Medenî Kanun’un Borçlar Hukuku Kitabı	18
I. Borçlar Hukuku’nun Müstakil Kitap Olarak Düzenlenmesi.....	18
1. Institutiones Sistemi	18
2. Pandekt Sistemi.....	18
II. Borçlar Hukuku Kitabı’nın İç Düzeni	19
§ 5. Medenî Kanun’un Dışındaki Borçlar Hukuku Düzenlemeleri.....	21
I. “Eski” Düzenlemeler.....	21
1. Ticaret Kanunu’ndaki Düzenlemeler	21
2. 1894 Tarihli Taksitli Satışlar Hakkında Kanun’daki Düzenlemeler	21
II. “Yeni” Düzenlemeler.....	22
§ 6. Borçlar Hukuku’nun İşlevi ve Gelişimi	24
I. Borçlar Hukuku’nun Dinamik Yapısı	24
II. Toplum Düzeninin ve İktisadî Sistemin Parçası Olarak Borçlar Hukuku	24
III. Borçlar Hukuku’nda Yapılan Değişiklikler	25

1. 2001 Yılına Kadar Yapılan Değişiklikler	25
2. Reformlar	26
a) Borçlar Hukuku Revizyonu	26
b) Münferit Reform Projeleri	27
c) Avrupa Birliği'nin Etkileri	27
d) Diğer Projeler	28

2. Bölüm

Borç İlişkilerinin Doğumu

§ 7. Genel Bakış	29
I. Hukukî İşlemden Doğan Borç İlişkileri	29
II. Kanundan Doğan Borç İlişkileri	30
III. Hukukî İşleme Dayalı Temasın Meydana Getirdiği Kanunî Borç İlişkileri	30
§ 8. Sözleşmenin Gerekliliği İlkesi	31
I. Sözleşmenin Gerekliliği İlkesinin Gerekçesi	31
II. Sözleşmenin Gerekliliği İlkesinin İstisnaları	32
1. İlan Yoluyla Ödül Vaadi	32
2. Sözleşmenin Üçüncü Kişiyne Etkisi	32
3. Sözleşmenin Gerekliliği İlkesi ve Yenilik Doğuran Haklar	32
§ 9. Sözleşme Serbestisi İlkesi	34
I. Borçlar Hukuku Alanındaki Sözleşme Serbestisi İlkesinin İçeriği	34
1. Sözleşme Kurma Serbestisi	35
2. Sözleşmenin İçeriğini Düzenleme Serbestisi	35
a) Tip Serbestisi	35
b) Kanunî Düzenlemelerin Aksinin Kararlaştırılabilmesi	35
3. Şekil Serbestisi	36
II. Sözleşme Serbestisi İlkesinin İşlevleri	36
1. Sözleşme Serbestisi İlkesinin Hukukî İşlemlerin Yapılmasını Kolaylaştırması ve Hızlandırması	36
2. Sözleşme Serbestisi İlkesinin Taraflara Esneklik Sağlaması	37
3. Sözleşme Serbestisi İlkesinin Anayasa Hukuku'yla İlişkisi	37
a) Sözleşme Serbestisinin Anayasa Hukuku'yla Korunması	37
b) Sözleşme Serbestisi ve İktisadî Sistem	38
III. Sözleşme Serbestisi ve Sosyal Devlet İlkesi	38
1. Tarafların Denk Olmadığı Hâller	38
2. Genel Eşit Muamele Kanunu	39
IV. Sözleşme Serbestisinin Sözleşmeyle Sınırlandırılması	40
1. Önsözleşme	40
2. Opsiyon Sözleşmesi	40
3. Kartel Sözleşmesi	40

§ 10. Sözleşme Kurma Mecburiyeti	41
I. Tanım	41
II. Münferit Uygulama Hâlleri.....	41
III. Genel Sözleşme Kurma Mecburiyeti	42
IV. Sözleşme Kurma Mecburiyetinin Hükümü.....	43
§ 11. Borçlar Hukuku'ndaki Emredici Hükümler	44
I. Çıkış Noktası.....	44
II. Taraf Anlaşmalarının Önüne Geçen Emredici Hükümler	44
1. Hükümün Emredici Olduğunun Normun Lafzından Açıkça Anlaşılması.....	44
2. Hükümün Emredici Olduğunun Normun Amacından Anlaşılması.....	45
a) Normun Koruma Amacı	45
b) Hükümün Emredici Olduğunu Gösteren Diğer Sebepler.....	45
III. Genel İşlem Koşullarının Önüne Geçen Emredici Hükümler.....	46
1. Müteşebbislerin Taraf Olduğu Sözleşmelerdeki Genel İşlem Koşulları.....	46
2. Diğer Hâller.....	47
3. Tüketici Sözleşmelerindeki Genel İşlem Koşulları.....	47
§ 12. Şekil Hükümleri	48
I. Medenî Kanun'un Genel Hükümler Kitabı'ndaki ve Borçlar Hukuku Kitabı'ndaki Şekil Hükümleri	48
II. Konusu Taşınmaz Olan Sözleşmeler (Medenî Kanun § 311b/I)	48
1. Medenî Kanun § 311b/I Hükümünün Uygulama Alanı	48
a) Taşınmaz Mülkiyetini Konu Alan Sözleşmeler.....	48
b) Devretme veya Devralma Yükümlülüğü	49
2. Şekil Şartının Kapsamı.....	50
a) Tüm Sözleşme	50
b) Muvazaalı İşlem ve Gizli İşlem (Medenî Kanun § 117)	50
c) Sözleşmenin Değiştirilmesi ve Sözleşmenin İkâlesi	51
3. Şekle Aykırılığın Hukukî Sonucu.....	51
4. Medenî Kanun § 311b/I, c.2'ye Göre Şekle Aykırılığın Olumsuz Sonucunun Düzeltilmesi.....	52
III. Mevcut Malvarlığını Konu Alan Sözleşmeler.....	53

3. Bölüm

Borç İlişkilerinin ve Alacakların İçeriği

§ 13. Genel Bakış	55
I. Hukukî İşlemden Doğan Borç İlişkileri ve Kanundan Doğan (Kanunî) Borç İlişkileri	55
II. Sözleşmeden Doğan Borç İlişkisinin Türleri	55
1. Tek Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmeler ve Çok Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmeler.....	55

2. Tam İki Tarafa Borç Yükleyen (Sinallagmatik) Sözleşmeler ve Eksik İki Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmeler	55
III. Borç İlişkisinden Doğan Yükümlerin Sınıflandırılması	57
1. Edim Yükümleri	57
a) Aslî Edim Yükümleri ve Yan Edim Yükümleri	57
b) Sonuca İlişkin Edim Yükümleri ve Fiile İlişkin Edim Yükümleri	58
c) Birinci Derecede Edim Yükümleri ve İkinci Derecede Edim Yükümleri	59
2. Koruma Yükümleri, Muhafaza Yükümleri ve Gözetme Yükümleri (Edim Dışı Yan Yükümler)	60
3. Yüküm-Külfet Ayırımı	61
IV. Sözleşmenin İçeriğini Belirleme Serbestisinin Sınırları	62
1. Yasak Koyan Kanun Hükümleri ve Ahlâk	62
2. Borç Sözleşmelerine Getirilen Somut Sınırlamalar	62
a) Müstakbel Malvarlığına İlişkin Sözleşme	62
b) Sağ Olan Üçüncü Kişinin Müstakbel Terekesine İlişkin Sözleşmeler	63
c) İmkânsız Edimler	64
V. Talebin İçeriğini Oluşturan Tipik Unsurlar	64
1. Para Borçları	64
2. Konusu “Eşya” Olan Borçlar	64
3. Konusu Hak Olan Borçlar (“Hak Borçları”)	64
4. Diğer Borçlar	65
VI. Talebin İçeriğiyle İlgili Hükümler	65
1. Tanım Normları	65
2. Talebin İçeriğini Düzenleyen Hükümler	66
§ 14. Genel İlke Olarak Dürüstlük Kuralı	67
I. Gelişim Süreci	67
1. Roma Hukuku	67
2. Medenî Kanun § 242’deki Düzenleme	68
II. Dürüstlük Kuralı ile Benzer Kavramlar Arasındaki Farklar	69
1. Sözleşmenin Yorumu (Medenî Kanun § 157)	69
2. Ahlâk	70
III. Hukuk Normu Olarak Medenî Kanun § 242	70
IV. Olay Grupları	70
1. Dürüstlük Kuralının Borç İlişkilerinin İçeriğinin Belirlenmesindeki ve Tamamlanmasındaki Rolü	71
2. Dürüstlük Kuralının Hakların Sınırlanmasındaki (Hakkın Kötüye Kullanılmasındaki) Rolü	71
a) Hakkın Kullanılmasında Menfaatin Olmaması ve Dürüstlük Kuralı	71
b) Çelişkili Davranış Yasağı ve Dürüstlük Kuralı	72
c) Hukukî Statünün Kötüye Kullanılması ve Dürüstlük Kuralı	72

d) Haklar ile Hukukî Statülerin Etkisizleşmesi ve Dürüstlük Kuralı ...	73
e) Beklenemezlik Olgusu ve Dürüstlük Kuralı.....	74
3. Dürüstlük Kuralının Pozitif Normları ve Sözleşmeleri Düzeltme İşlevi.....	74
V. Dürüstlük Kuralının İhlâlinin İleri Sürülmesinin Hukukî Niteliği: İtiraz Mı, Yoksa Def'i Mi?	75
§ 15. Edimin Yerine Getirilmesine İlişkin Özellikler	76
I. Bölünebilen Edimlerin İfası	76
II. Üçüncü Kişinin İfası.....	78
1. Genel Olarak	78
2. Üçüncü Kişinin İfası (Medenî Kanun § 267).....	78
3. Üçüncü Kişinin Borçtan Kurtarma Hakkı (Medenî Kanun § 268)	79
III. Edim Yeri ve İfa Yeri	80
1. Temel Kavramlar.....	80
a) Aranacak Borç	81
b) Götürülecek Borç.....	81
c) Gönderilecek Borç.....	81
2. Edim (İfa) Yerine İlişkin Kanunî Düzenleme	82
a) Edim (İfa) Yerinin Belirlenmesinde Taraf İradesi ile Somut Olayın Özelliklerinin Rolü	82
b) Tarafların Edim (İfa) Yerini Kararlaştırmaması.....	82
c) Para Borçları.....	83
d) Birden Çok Yüküm İçeren Borç İlişkilerinde Edim (İfa) Yeri	84
3. Edim Yeri ve Sonuç Yerinin Önemi: Hasar Meselesi.....	84
a) Edim Hasarı (Şeye İlişkin Hasar)	84
b) Gecikme Rizikosu	85
c) Karşı Edim Hasarı (Bedel Hasarı).....	85
4. Edimin İfa Edilmesi Gereken Fiziksel Alan.....	86
IV. İfa Zamanı	86
1. Temel Kavramlar.....	86
2. İfa Zamanına İlişkin Kanunî Düzenleme	87
a) İfa Zamanının Belirlenmesinde Tarafların İradesi ile Somut Olayın Özelliklerinin Rolü.....	87
b) Tarafların İfa Zamanını Kararlaştırmaması	88
§ 16. Para Borcu	89
I. Para Borçlarına Uygulanacak Hükümler ve Hüküm Boşlukları	89
II. Alelâde Para Borçları	90
1. Para Birimi	90
2. Nakit Ödeme	90
3. Kaydî Parayla Ödeme	90
4. Diğer Sorunlar	92
III. Para Borcunun Özel Türleri	92
1. Yabancı Para Borçları.....	92

2. Belirli Cinsten Parayla Ödenecek Borçlar	92
3. Para Teslim Borcu	93
IV. Faiz	93
1. Faiz Ödeme Yükümü	93
2. Faiz Miktarı	94
a) Kanunda Belirlenen Faiz Oranları	94
b) Bileşik Faiz Yasağı	94
V. Paranın Değer Kaybetmesi	95
1. İntibak Kayıtlarıyla Koruma?	95
2. Sonradan Sağlanan Koruma	96
§ 17. Cins Borcu, Seçimlik Borç, İkame Yetki	97
I. Edimin Belirli Olması Bakımından Ortaya Çıkan Farklar	97
II. Cins Borcunu Düzenleyen Kanun Hükümleri	98
III. Sınırlı Cins Borcu (Stok Borcu)	99
1. Cins Kavramı ve Taraf İradesi	99
2. Sınırlı Cins Borcu	99
IV. Borcun Parça Borcuna Dönüşmesi: Cins Borcunda Somutlaştırma İşlemi	100
1. Seçim Kriterleri	100
2. Somutlaştırmannın Koşulları	101
3. Somutlaştırma İşleminin Hukukî Sonuçları	101
V. Seçimlik Borç	103
1. Seçimlik Borç ve Seçimlik Yarışma	103
2. Özel Durumlar	104
VI. İkame Yetki	104
1. Hukukî Nitelik	104
2. İkame Beyanıyla Bağlılık?	105
§ 18. Edimin İçeriğini Oluşturan Diğer Yükümler	106
I. Masrafları İade Yükümü	106
1. Faiz Ödeme	106
2. Borçtan Kurtarılmaya Talebi	106
II. Söküp Alma Hakkı	107
III. Hesap Vermek ve Bilgi Vermek Yükümleri	108
§ 19. Edimin Sonradan Belirlenmesi	109
I. Konunun Sınırları	109
1. Edimin Kanuna Göre Belirlenmesi	109
2. Tarafların Edimi Belirlemeye Yönelik (Örtülü) Anlaşması	110
3. Açık Uyuşmazlık	110
4. Medenî Kanun § 315 vd. Hükümlerinin Uygulama Alanı	111
II. Taraflardan Birinin Edimi Belirleme Hakkı	111
1. Takdir Yetkisinin Hakkaniyete Uygun Olarak Kullanılması	111
2. Serbest Takdir Yetkisi	112

III. Üçüncü Kişinin Edimi Belirleme Hakkı	112
1. Edimin Belirlenmesinde Hakem ile Hakem Bilirkişinin Rolü ve Edimin Üçüncü Kişi Tarafından Belirlenmesi.....	112
a) Hakem.....	112
b) Hakem Bilirkişi	113
c) Edimin Üçüncü Kişi Tarafından Belirlenmesi.....	113
2. Üçüncü Kişinin Takdir Yetkisini Hakkaniyete Uygun Biçimde Kullanarak Edimi Belirlemesi	113
3. Üçüncü Kişinin Edimi Serbest Takdir Yetkisiyle Belirlemesi	114
4. İptal	114
§ 20. Edim Yükümlerinin Birbiriyle Bağlantısı (Kaçınma Hakları).....	115
I. Genel Kaçınma Hakkı (Medenî Kanun § 273).....	115
1. Temel Esaslar	115
2. Genel Kaçınma Hakkının Koşulları	115
a) Karşılıklı Alacakların Varlığı.....	115
b) Alacakların Bağlantısı	116
c) Genel Kaçınma Hakkının Kullanılması.....	117
d) Edimlerin Türdeş Olmaması.....	118
e) Genel Kaçınma Hakkının Engellenmemiş Olması.....	118
f) Def'inin İleri Sürülmesi	120
g) Genel Kaçınma Hakkının Teminat Edimiyle Engellenmesi.....	120
3. Genel Kaçınma Hakkının Kullanılmasının Hukukî Sonuçları.....	121
a) Aynı Anda İfaya Mahkûmiyet	121
b) Genel Kaçınma Hakkının İflâs Davasında Kullanılmasının Hukukî Sonucu	121
4. Tacirin Kaçınma Hakkı	121
II. Tam İki Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmelerde Kaçınma Hakkı (Medenî Kanun § 320)	121
1. Tam İki Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmelerde Kaçınma Hakkının Koşulları.....	122
a) Sinallagma Kapsamındaki Alacağın Muaccel Olması	122
b) Hakkı Kullanacak Tarafın Edimini Önce İfa Etmekle Yükümlü Olmaması.....	123
c) Borçlunun Sözleşmeye Bağlı Kalması	123
2. Tam İki Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmelerdeki Kaçınma Hakkının Kullanılmasının Hukukî Sonucu: Aynı Anda İfaya Mahkûmiyet	123
3. Tam İki Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmelerdeki Kaçınma Hakkının Genel Kaçınma Hakkından Farkları.....	124
a) Tam İki Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmelerdeki Kaçınma Hakkının Teminat Edimiyle Engellenmemesi	124
b) Tam İki Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmelerdeki Kaçınma Hakkının Kısmî İfaya Rağmen Kullanılabilmesi	124
c) Def'inin İleri Sürülmesi	124

4. Ayıplı İfa	125
5. Aciz Def'i (Medenî Kanun § 321)	125

4. Bölüm

İfa ve İfa İkameleri

§ 21. İfa	127
I. Temel Esaslar	127
II. Edimi İfa Edecek Kişi	128
III. Edimi Kabul Edecek Kişi	128
1. Kural	128
2. Alacaklı Olmayana Yapıldığı Hâlde Borçtan Kurtaran İfa	128
a) İfayı Kabul Yetkisi	128
b) Hukukî Görünüş	129
c) Onama	129
d) Alacaklı ve Üçüncü Kişi Arasındaki İlişkide Meydana Gelen Sonuçlar	129
3. Alacaklıya Yapıldığı Hâlde Borçtan Kurtarmayan İfa (Alacaklının İfayı Kabul Yetkisinin Olmaması)	130
a) Alacaklının İflâsı	130
b) Küçüğe İfa	130
IV. Borçlanılan Edimin Yerine Getirilmesi	132
1. Edim Sonucu	132
2. Edimin Borçlu Tarafından “Yerine Getirilmesi”	133
V. İfa Edilen Alacağın Belirlenmesi	133
1. Sık Karşılaşılan Hâller	133
2. Mahsup Edilecek Alacağın Gösterilmesi	134
a) Borçlu Tarafından Yapılan Bildirim	134
b) Tarafların Anlaşması	135
c) Kanunî Mahsup Sırası	135
d) Aslî Edim–Faiz–Masraf İlişkisi	136
e) Dar Anlamda Tüketici Kredisi	136
VI. İfanın Hukukî Niteliği	136
1. Sözleşme Teorisi	136
2. Maddî Fiil Teorisi ve Borçlunun İfa İradesini Yeterli Sayan Görüş	137
VII. İfaya İlişkin Diğer Meseleler	137
1. İspat Yüğü	137
2. Makbuz ve Borç Senedi	138
§ 22. İfa Uğruna Edim ve İfa Yerine Edim	140
I. İfa İkamelerinin İşlevi ve Birbirlerinden Farkları	140
1. Borçlanılan Edimden Başka Bir Edimin Verilmesinin Amacı	140
a) Teminat Uğruna Edim	140
b) İfa Uğruna Edim	140
c) İfa Yerine Edim	141
2. İfa İkamelerinde Amaç Anlaşması	141

II. İfa Uğruna Edim.....	142
1. Temel Alacak.....	142
2. İfa Uğruna Devredilen Malvarlığı Değeri.....	142
III. İfa Yerine Edim.....	143
1. Alacak Hakkının Sona Ermesi	143
2. İfa Yerine Devredilen Edimin Ayıplı Olması	143
3. Yenisinin Bedelinden Düşmek Kaydıyla Otomobillerin Değiş Tokuş Edilmesi (İkame Yetki).....	145
§ 23. Tevdi ve Satma Hakkı.....	147
I. Genel Esaslar.....	147
1. Tevdiin ve Satma Hakkının Amacı	147
2. Tevdi Usûlü	148
II. İfa İkamesi Olan Tevdiin Koşulları.....	148
1. Tevdi Edilebilir Eşya.....	148
2. Tevdi Sebebi.....	148
III. Tevdiin Hüküm ve Sonuçları.....	149
1. İfa Hükümü (Medenî Kanun § 378).....	149
a) İfanın Hüküm ve Sonuçlarının Meydana Gelmesi İçin Aranan Koşullar	149
b) Sürece Katılanlar Arasındaki Uyuşmazlık.....	149
2. Def'i (Medenî Kanun § 379).....	150
3. Aynı Anda İfa	151
4. Borçlunun Diğer Yükümleri.....	151
IV. Satma Hakkı	151
1. Satış İzni.....	151
2. Satış Usûlü	151
3. Bedelin Tevdii	152
§ 24. Takas	153
I. Takasın İşlevi ve Terminoloji.....	153
II. Takasın (Takas Durumunun) Şartları.....	154
1. Karşılıklı Alacaklar	154
2. Alacakların Konularının Türdeşliği	155
3. Karşı Alacağın Talep Edilebilir Olması	156
4. Esas Alacağın İfa Edilebilir Olması	156
5. Takas Yasakları.....	156
a) Hukukî İşleme Dayanan Takas Yasakları ve Dürüstlük Kuralı ...	156
b) Esas Alacağın Haczedilmesi.....	157
c) Karşı Alacağın Kasten İşlenen Haksız Fiilden Doğması.....	157
d) Haczedilemeyen Alacaklarda Takas Yasağı.....	158
e) Ödeme ve Tahsilat Sandıklarının Aynı Olmaması	159
6. Takas Beyanı	159
7. Takas Sözleşmesi	160
III. Takasın Hükümleri	160

1. Alacakların Sona Ermesi.....	160
2. Alacakların Birden Çok Olması Hâlinde Sıra Sorunu	160
§ 25. İbra, Sulh, Yenileme, Birleşme	162
I. İbra.....	162
1. Alacak Üzerinde Tasarruf.....	162
a) İbra Sözleşmesi.....	162
b) Menfî Borç İkrarı.....	163
2. İbranın Hukukî Sebeple Bağlantısı	164
a) Soyut Tasarruf İşlemi Olarak İbra	164
b) Sebepten Soyutluk Prensibinin Etkisi	164
II. Sulh.....	164
1. Sulhun İşlevi.....	164
2. “Karşılıklı Fedakârlık” Unsuru	165
3. Sulh Sebebinde Yanılma.....	165
4. Sulhun Hükümü	166
III. Yenileme.....	167
1. Yeni Bir Alacanın Yaratılması	167
2. Yenilemenin Benzer Kavramlardan Farkları.....	167
IV. Birleşme	168

5. Bölüm İfa Engelleri

1. Kısım Sistem

§ 26. Genel Bakış	169
I. Kanunî Düzenlemenin Sistematiği.....	170
II. İfa Engellerinin Türleri.....	171
1. Edimin İfa Edilmemesi	171
2. İfanın Gecikmesi	171
3. Kötü İfa	171
4. Yan Yükümlerin (Koruma ve Gözetim Yükümlerinin) İhlâli	172
5. Alacaklı Temerrüdü (Kabul Temerrüdü).....	172
6. İfanın Güçleşmesi/Beklenemezlik	172
§ 27. Yüküm İhlâlinin Yapısı (Medenî Kanun § 280)	173
I. Yüküm İhlâli Kavramı ve Yüküm İhlâlinin Sorumluluğu Üstlenme Mecburiyetinden Farkı	173
1. Yüküm İhlâli	173
2. Sorumluluğu Üstlenme Mecburiyeti (Medenî Kanun § 276)	175
II. Yüküm İhlâlinin Türleri	176
1. Edime İlişkin Yükümlerin İhlâli	176
a) Muaccel Yükümün İfa Edilmemesi	176
b) Sözleşmeye Uygun Olmayan Edim: Ayıptan Sorumluluk Hükümleriyle Kesişim Noktası	179
2. Edim Dışı Yükümlerin İhlâli.....	182

a) Mevcut Borç İlişkisindeki Koruma, Muhafaza ve Gözetme Yükümleri	182
b) Sözleşme Hazırlıkları Sırasındaki Koruma ve Gözetim Yükümleri (culpa in contrahendo).....	182

2. Kısım

Temel Sorunlar

§ 28. Zararın Türleri (Medenî Kanun § 280/I–III)	185
I. Ayırımın Önemi	185
II. “İfa Yerine” Tazminat ve “İfayla Birlikte” Tazminat	185
III. “İfayla Birlikte” Tazminat ve “Geç İfa Nedeniyle” Tazminat (Medenî Kanun § 280/II).....	187
IV. Genel Bakış (Şema).....	188
§ 29. Sorumluluğu Üstlenme Mecburiyeti (MK § 276–278)	189
I. Yüküm İhlâli ve Sorumluluğu Üstlenme Mecburiyeti	189
II. Sorumluluğu Üstlenme Mecburiyeti ve Kusur	189
III. Sorumluluğu Üstlenme Mecburiyeti Koşulu ve İspat Yükü	190
§ 30. Borçlunun Kusuru	191
I. Kusurun Unsurları	191
1. Yüküme Aykırılık	191
2. Kusur Ehliyeti	192
a) Kusur Ehliyetinin Olmaması	192
b) Sınırlı Kusur Ehliyeti	193
c) Hakkaniyet Sorumluluğu	193
d) Kanunî Temsilcinin Kusuru	194
II. Kusurun Türleri	194
1. Kast	194
2. İhmâl	195
a) İşin Gerekirdiği Özen	195
b) İşlemin Ait Olduğu Alana Göre Yapılan Derecelendirme	196
c) Ağır ve Hafif (Basit) İhmâl	197
d) Şahsî İşlerdeki Özen	198
e) Özel Durum: İşçinin İşletmenin Faaliyetinden Sorumluluğu	199
3. Kast ve İhmâl Ayırımı	199
a) Sorumluluğun Kastla Sınırlandırılması	199
b) Şartlı Kast ve Bilinçli İhmâl	200
III. Kastın ve İhmâlin Konusu	200
IV. Tarafların Farklı Yöndeki Anlaşmaları	201
§ 31. Başkasının Kusurundan Sorumluluk	202
I. Temel Prensipler	202
II. Ayırımlar	203
1. İfa Yardımcısı ve Bağımlı Yardımcı	203

2. Kamu Görevlisinin Sorumluluğu ve Özel Yöneticinin Sorumluluğu.....	204
3. Organın Sorumluluğu.....	204
III. İfa Yardımcısının Kusurundan Sorumluluk.....	205
1. Borç İlişkisi Koşulu – Medenî Kanun § 831’den (Bağımlı Yardımcıdan) Farkı	205
2. İfa Yardımcısı	206
a) İfa Yardımcısının Borçlunun İradesine Dayanarak Faaliyet Göstermesi	206
b) İfa Yardımcısının Faaliyetinin Borçlunun Borcuyla İlgili Olması.....	207
c) İfa Yardımcısının Borçlunun Borcunun “İfasında” Faaliyet Göstermesi	210
3. Hukukî Sonuç	211
4. Tarafların Farklı Yöndeki Anlaşmaları.....	212
IV. Kanunî Temsilcinin Kusurundan Sorumluluk	212
V. Makine Hatalarından Sorumluluk	213
§ 32. Kusursuz Sorumluluk.....	214
I. Kusurdan Bağımsız Sorumluluk ve Kusur Sorumluluğu.....	214
1. Kusura Dayalı Sorumluluk.....	214
2. Varsayılan Kusurdan Sorumluluk	214
II. İfa Engelleri Dışındaki Kusurdan Bağımsız Sorumluluk Sebepleri.....	215
1. Tehlike Sorumluluğu.....	215
2. Fedakârlık Kaynaklı Talepler	215
III. İfa Engellerine İlişkin Hükümlerde Düzenlenen Kusurdan Bağımsız Sorumluluk	216
1. Kanundan Doğan Garanti Sorumluluğu.....	216
2. Hukukî İşlemden Doğan Garanti Sorumluluğu.....	216
a) Garanti	217
b) Tedarik Rizikosu.....	217
3. Para Borçlarında Garanti Sorumluluğu ve Malî Güç.....	219
§ 33. Yarışmaya İlişkin Sorunlar	221
I. Taleplerin Yarışması ve Talep Normlarının Yarışması	221
II. Taleplerin Birbirine Etkisi	222
1. Taleplerin Yarışmasındaki Ana Kural	222
2. Taleplerin Yarışmasındaki İstisnalar	222
a) Sorumluluğun Kanun Gereği Hafifletilmesi.....	223
b) Sorumluluğun Sözleşme Uyarınca Hafifletilmesi	223
c) Zamanaşımı	224

3. Kısım

İfa İmkânsızlığı ve İfa İmkânsızlığıyla Eşdeğer Hukukî Olgular

§ 34. Borçlunun Edim Yükümünden Kurtulması (Medenî Kanun § 275)	225
I. Düzenlemenin Amacı ve Kapsamı	225
II. “Gerçek” İmkânsızlık (Medenî Kanun § 275/I)	226
1. Maddî İmkânsızlık	226
2. Hukukî İmkânsızlık	227
3. Başlangıçtaki İmkânsızlık ve Sonraki İmkânsızlık	228
4. Objektif İmkânsızlık ve Sübjektif İmkânsızlık	228
5. Tam İmkânsızlık, Kısmî İmkânsızlık ve Nitelik Bakımından İmkânsızlık	229
6. Geçici İmkânsızlık ve Sürekli İmkânsızlık	231
a) Mutlak Kesin Vâdeli İşlem	231
b) Nispî Kesin Vâdeli İşlem	232
c) Beklemeye Devam Etmenin Tahammül Edilemez Olması	233
III. “Normatif” İmkânsızlık: İfa Güçlüğünde Kaçınma Hakları (Medenî Kanun § 275/II-III)	234
1. Ekonomik Sebeplerle İfa Güçlüğü	235
a) Aşırı Orantısızlık	235
b) “Katlanabilirlik Sınırının” Belirlenmesi İçin Getirilen Münferit Ölçütler	236
2. Şahsî Sebeplerle İfa Güçlüğü: Beklenemezlik (Medenî Kanun § 275/III)	237
IV. İmkânsızlıkta Borçlunun Edimden Kurtulmasının Hukukî Sonuçları ve İspat Yükü	238
1. Borçlunun Edimden Kurtulmasının Doğrudan Hukukî Sonuçları: Birinci Derecede Edim Yükümünün Düşmesi ve Edim Hasarı Kavramı	238
2. Borçlunun Edimden Kurtulmasının Dolaylı Hukukî Sonuçları: İkinci Derecede Edim Yükümlerinin Akıbeti	239
3. İmkânsızlıkta İspat Yükü	239
§ 35. Borçlunun Edimden Kurtulmasının Genel Hukukî Sonuçları	242
I. Kaım Değer Talebi (Medenî Kanun § 285)	242
II. Tam İki Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmelerde İmkânsızlık Hâlinde Karşı Edim Yükümünün Akıbeti (Fonksiyonel Sinallagma)	244
1. Tarafların Hiçbirisinin Sorumlu Olmadığı İmkânsızlık	245
a) Karşı Edim Hasarı	245
b) Ödemeyi Korumaya Normlar	245
c) Kısmî İmkânsızlık	247
d) Nitelik Bakımından İmkânsızlık: Medenî Kanun § 326/I, c.2’deki “Engel”	249
2. Borçlunun Sorumlu Olduğu İmkânsızlık	252

3. Alacaklının Sorumlu Olduğu İmkânsızlık	252
a) “Kişinin Kendisine Karşı Kusuru” ve Rizikonun Sözleşmeyle Üstlenilmesi	252
b) “Hâkimiyet Teorisi”	254
c) Alacaklının Sorumlu Olduğu İmkânsızlığın Hukukî Sonuçları ..	255
4. Her İki Tarafın Da Sorumlu Olduğu İmkânsızlık	255
5. Kaim Değerin İstenmesi	258
6. İfa Edilen Karşı Edimin Geri İstenmesi	259
III. İfa Yerine Tazminat	261
1. Temel Esaslar	261
2. Tazminat Talebinin İçeriği	262
IV. Masrafların İadesi (Medenî Kanun § 284)	263
1. Sorun	263
2. Medenî Kanun § 284 Hükmünün İşlevi	264
3. Masrafların İadesi İçin Aranılan Koşullar	265
a) İfa Yerine Tazminat Talep Edilmiş Olması	265
b) Masrafların Boşuna Yapılmış Olması	265
4. Masrafların İadesine Yönelik Talebin İçeriği ve Miktarı	266
5. Tazminat ve Dönme Arasındaki Yarışma İlişkisi	267

4. Kısım

İfanın Gecikmesi

§ 36. Borçlu Temerrüdü (Medenî Kanun § 286)	268
I. Temerrüt Kavramı, Önemi ve Avrupa Hukuku’ndaki Yeri	269
II. Borçlu Temerrüdünün Koşulları	270
1. Alacağın Geçerli, Muaccel ve İfa Edilebilir Olması	270
2. Borçlunun İhtarla veya İhtar İkamesiyle İfaya Davet Edilmesi	271
a) İhtar	271
b) İfa Zamanının Belirlenmiş Olması	273
c) Borçlunun İfayı Reddetmesinin Ciddi ve Kesin Olması	273
d) “Özel” Sebepler	274
e) Para Alacakları	274
3. Borçlunun Edimini İfa Etmemesi	274
4. Borçlunun Sorumluluğu Üstlenmeye Mecbur Olması	275
5. Taraf Anlaşmalarının Sınırları	276
III. Borçlu Temerrüdünün Hukukî Sonuçları	276
1. Gecikme Zararının Tazmini	276
2. Temerrüt Faizi	278
3. İadeye Konu Sabit Masraf Kalemî	279
4. Farklı Yöndeki Anlaşmalar	279
5. Sorumluluğun Ağırlaştırılması	280
6. Nafaka Alacaklarının Ayakta Kalması	281
7. Alacaklının İfada Menfaatinin Kalmaması	281
8. Borçlunun Temerrüde Düşmemiş Olmasına Rağmen Derdestlik	281
IV. Borçlu Temerrüdünün Sona Ermesi	282

§ 37. İfanın Gecikmesi Nedeniyle Dönme Hakkı (Medenî Kanun § 323)	283
I. Dönme Hakkının Koşulları	283
1. Borçlunun Edimini Yerine Getirmemesi	284
2. Borcun Muaccel ve İfa Edilebilir Olması	284
3. Alacaklının Mehil Vermesi	285
a) Mehilin İçeriği, Hukukî Niteliği ve Süresi	285
b) Borçluya Mehil Verilmesine Gerek Olmayan Hâller	286
c) Alacaklının Mehilden Sonuç Almaması	289
4. Dönme Hakkını Engelleyen Sebepler (Medenî Kanun § 323/V-VI)	290
a) Kısmî İfanın Kabul Edilmiş Olması (Medenî Kanun § 323/V, c.1)	290
b) Ayıplı İfa (Medenî Kanun § 323/V, c.2)	291
c) Sorumluluğun Büyük Ölçüde Alacaklıya Atfedilmesi (Medenî Kanun § 323/VI)	291
d) Alacaklı Temerrüdü	291
II. Dönme Hakkının Kullanılmasının Hukukî Sonuçları	292
1. Dönme Hakkının İfa Yerine Tazminat Talebiyle İlişkisi	292
2. İfa Talebinin Akıbeti	292
§ 38. İfanın Gecikmesi Nedeniyle Tazminat	294
I. Gecikme Zararının Tazmini (Medenî Kanun § 280/I-II ve Medenî Kanun § 286)	294
II. İfa Yerine Tazminat (Medenî Kanun § 280/I ile III ve Medenî Kanun § 281)	294
1. İfa Yerine Tazminatın Koşulları	295
a) Borçlunun Edim Yükümünü Yerine Getirmemesi	295
b) Borcun Muaccel ve İfa Edilebilir Olması	295
c) Alacaklının Mehil Vermesi	296
d) Borçlunun Sorumluluğu Üstlenmeye Mecbur Olması	296
2. İfa Yerine Tazminat Talebinin Hukukî Sonuçları	297
a) İfa Talebinin Ayakta Kalması	297
b) İfa Yerine Tazminat Talebi	298
c) Kısmî İfa ve Ayıplı İfa	301
d) Masrafların İadesi	302

5. Kısım

Kötü İfa ve Edim Dışı Yan Yükümlerin İhlâli

§ 39. Koruma Yükümlerinin ve Gözetme Yükümlerinin İhlâli (Medenî Kanun § 241/II)	304
I. Sorun	304
1. Kötü İfa	305
2. Borç İlişkisinin Geniş Anlamda İfasının Amaca Uygun Olması ve Sözleşmenin Öngörülebilir İhlâli	305
3. Koruma Yükümlerinin İhlâli	306
II. Yükümlerin Medenî Kanun § 241/II'de Kanun Hükmü Hâline Getirilmesi	306

III. Yüküm İhlâlinin Hukukî Sonuçları	308
1. İfayla Birlikte Tazminat	308
2. Dönme ve İfa Yerine Tazminat	309
§ 40. Sözleşme Öncesi Yükümlerin İhlâl Edilmesi – Sözleşme	
Müzakerelerindeki Kusurdan Sorumluluk (MK § 311/II-III)	310
I. Genel Bakış	310
1. Kavramın Kökeni	310
2. Kanunî Düzenleme	312
II. Medenî Kanun § 311/II ve III Hükümlerine Göre Sorumluluk	
Sebebi Olarak Görülen Olgular	314
1. Bedensel Zararlar ve Eşyaya Gelen Zararlar	
(“Haksız Fiil Benzeri” Hâller)	314
2. Saf Malvarlığı Zararları	315
a) Sözleşmenin Hükümsüzlüğü	315
b) Sözleşmenin Hüküm İfade Etmesi: Zarar Olarak Sözleşme	318
III. Sözleşme Öncesi Hukukî İlişkinin Tarafları	321
1. Sözleşme Öncesi Borç İlişkinin Koruma Alanına Üçüncü	
Kişinin Dâhil Edilmesi	321
2. Üçüncü Kişinin Sorumluluğu (Medenî Kanun § 311/III, c.2)	322
a) Sözleşme Sürecine Belirli Bir Görevle Dâhil Edilen ve	
Belirli Bir Güven İlişkisi Çerçevesinde Sürece Etki Eden	
Kişinin Sorumluluğu	322
b) Üçüncü Kişinin Doğrudan Ekonomik Şahsî Menfaati	323
c) Üçüncü Kişinin Sorumluluğunun Sınırlandırılması	324
6. Kısım	
Diğer İfa Engelleri	
§ 41. Alacaklı Temerrüdü (Medenî Kanun § 293 vd.)	325
I. Alacaklı Temerrüdünün Koşulları	325
1. Alacaklının İfaya ve İfa Hazırlıklarına Katılmasının Zorunlu	
Olması	325
2. Borçlunun Edimin Gereği Gibi İfasını Teklif Etmiş Olması	326
a) Zaman (İfa Edilebilirlik)	326
b) Fiilî İfa Teklifi	327
c) Sözlü İfa Teklifi	327
d) Sözlü İfa Teklifinin Gerekmediği Hâller	328
3. Edimin İfasının Mümkün Olması	328
4. Alacaklının İfayı Kabul Etmemiş veya Kendi Edimini İfa	
Etmekten Kaçınmış Olması	328
II. Alacaklı Temerrüdünün Hukukî Sonuçları	329
1. Sorumluluğun Hafifletilmesi	329
a) Basit İhmâlden Sorumluluk Doğmaması	329

b) Elde Edilmeyen Faydalar İçin Tazminat Talep Edilmemesi ve Faiz İşlememesi	330
c) Zilyetliği Terk Etme Hakkı	330
2. Hasarın Geçişi	330
a) Edim Hasarının Geçişi	330
b) Karşı Edim Hasarının Geçişi	331
3. Fazladan Yapılan Masrafların İadesi	332
4. Kabul Temerrüdünün İcra Hukuku'ndaki Rolü	332
§ 42. İşlem Temelinin Çökmesi	334
I. Sorun	334
II. Medenî Kanun § 313'teki Kanunî Düzenleme	336
1. İşlem Temeli Teorisinin Uygulama Alanı ve Kapsamı	336
2. İşlem Temeli Kavramı	336
a) Objektif İşlem Temeli	337
b) Sübjektif İşlem Temeli	338
3. İşlem Temelinin Olmaması veya Ortadan Kalkması	339
4. Rizikonun Taraflardan Birinin Üzerine Bırakılması Hakkında Kanunda veya Sözleşmede Farklı Düzenleme Olmaması	339
5. Taraflardan Birinin Sözleşmeyle Bağlı Kalmasının Beklenememesi	341
6. İşlem Temelinin Çökmesinin Hukukî Sonuçları	341
a) Sözleşmenin Uyarlanması	341
b) Sözleşmenin Sona Erdirilmesi / Fesih Hakkı	342
§ 43. Bağlanma Parası	343
I. Bağlanma Parasının Kökeni	343
II. Bağlanma Parasına İlişkin Düzenleme	343
§ 44. Sözleşme Cezası	345
I. Sözleşme Cezasının İşlevi ve Benzer Kavramlardan Farkı	345
1. Götürü Tazminat	345
2. Sözleşme Cezası	346
3. Dernek Organının Üyeye Verdiği Ceza ve İşletme İçi Ceza	346
II. Borçlunun Korunması	347
1. Sözleşme Cezasının Kararlaştırılmayacağı Hâller	347
2. Sözleşme Cezasının Hâkim Tarafından İndirilmesi	347
3. Sözleşme Cezasının Talep Edilebilmesi	348
4. Sözleşme Cezasının Alacaklının Diğer Talepleriyle İlişkisi	350
a) Hiç İfa Etmeme Hâlinde İleri Sürülecek Talepler ve Sözleşme Cezası	350
b) Gereği Gibi İfa Etmeme Hâlinde İleri Sürülecek Talepler ve Sözleşme Cezası	350
III. Bağımsız Ceza Taahhüdü	351

6. Bölüm

Borç İlişkisinin Sona Erdirilmesi

§ 45. Genel Bakış	351
I. Borç İlişkisinin Anlaşma Yoluyla Sona Erdirilmesi ve Tek Taraflı Sona Erdirilmesi.....	351
II. Borç İlişkisini Çözen Hakların Sınıflandırılması	351
1. Borç İlişkisini Çözen Hakların Kaynağı	351
2. Borç İlişkisini Çözen Hakların Etkisi	352
§ 46. İkâle Sözleşmesi	353
I. İkâle Sözleşmesinin Kanunî Dayanağı, Pratik Önemi ve Teorik Yapısı	353
II. İkâle Sözleşmesinin Kurulması ve Şekli	354
III. İkâle Sözleşmesinin Hukukî Sonuçları.....	354
§ 47. Dönme	355
I. Medenî Kanun § 346 vd. Hükümlerinin Uygulama Alanı ve Önemi.....	355
II. Dönme Hakkının Kullanılması.....	356
III. Dönme Hakkının Hukukî Sonuçları	356
1. Yükümden Kurtarma Etkisi	356
2. Karşılıklı İadeyi Konu Alan Borç İlişkisi.....	357
a) İn natura İade (Medenî Kanun § 346/I).....	357
b) İmkânsızlaşan Edimin Değerinin Tazmini (Medenî Kanun § 346/II).....	359
c) İade Borçlusuna Ayrıcalık Tanınması (Medenî Kanun § 346/III).....	362
d) Yararların ve Giderlerin İadesi	366
e) Tazminat (Medenî Kanun § 346/IV)	368
f) Tasfiye Modaliteleri.....	368
§ 48. Tüketici Sözleşmelerinde Geri Alma	370
I. Genel Bakış: Medenî Kanun'da Tüketicinin Korunması	370
II. Tüketici Sözleşmesi.....	371
1. Tüketicinin Prensip İtibarıyla Sözleşmenin Zayıf Tarafı Olması.....	371
2. Tüketici Kavramı (Medenî Kanun § 13).....	372
3. Müteşebbis Kavramı (Medenî Kanun § 14).....	373
III. Tüketicinin Sözleşme Hükümlerine Göre Korunmasındaki Temel Mekanizmalar	373
IV. Medenî Kanun'daki Düzenlemelerin Temel Yapısı.....	373
1. Genel Bakış	373
2. Tüketiciyi Koruyan Hükümlerin Uygulama Alanı (Medenî Kanun § 312)	374
3. Tüketici Sözleşmelerindeki Genel Yükümler ve Prensipler (Medenî Kanun § 312a/I-II)	374
4. İvaz Anlaşması (Medenî Kanun § 312a/III-VI).....	375

5. Elektronik Sözleşmelerde Tarafların Yükümleri (Medenî Kanun § 312i ve j)	376
a) Genel Yükümler (Medenî Kanun § 312i)	376
b) Tüketiciiye Karşı Yerine Getirilmesi Gereken Özel Yükümler (Medenî Kanun § 312j); “Düğme” Yükümü	377
V. Tüketiciiyi Koruyan Geri Alma Hakları	377
1. Geri Alma Haklarının Ortak Özellikleri	377
2. İşyeri Dışında Kurulan Sözleşmeler (Medenî Kanun § 312b)	379
3. Mesafeli Sözleşmeler (Medenî Kanun § 312c)	380
4. Geri Alma Hakkı (Medenî Kanun § 312g)	380
5. Geri Alma Hakkının Kullanılması	382
a) Geri Alma Beyanı	382
b) Geri Alma Süresi	382
c) Özel Düzenlemeler	382
6. Geri Alma Hakkının Kullanılmasının Hukukî Sonucu	383
7. Geri Alma Hakkı Kullanıldıktan Sonra Meydana Gelen Tasfiye İlişkisi	384
a) Tasfiye İlişkisinde Talep Temeli (Medenî Kanun § 355/III, c.1) ..	384
b) Finansal Hizmet Sözleşmeleri Hariç Olmak Üzere İşyeri Dışında Kurulan Sözleşmeler ile Mesafeli Sözleşmeler (Medenî Kanun § 357)	384
8. Bağlı ve Bileşik Sözleşmelerde Geri Alma Hakkının ve Savunma Araçlarının Diğer Sözleşmeye Etkisi (Medenî Kanun § 358–360) ..	387
a) Sorun: Tek İşlem İçin İki Sözleşme Kurulmasından Doğan Riziko	387
b) Bağlı Sözleşmeler (Medenî Kanun § 358/III)	388
c) Geri Almanın Bağlı Sözleşmeye Etkisi (Medenî Kanun § 358/I ve II)	389
d) Bileşik Sözleşmelerde Geri Almanın Diğer Sözleşmeye Etkisi (Medenî Kanun § 360)	390
e) Savunma Araçlarının Diğer Sözleşmeye Etkisi (Medenî Kanun § 359)	391
§ 49. Fesih	392
I. Sürekli Borç İlişkilerinde Fesih	392
1. Olağan Fesih	392
2. Olağanüstü Fesih	393
3. Medenî Kanun § 314’e Göre Olağanüstü Fesih	394
II. Diğer Borç İlişkilerinin Feshi	395
III. Fesih Beyanı	396
§ 50. Tasfiye İlişkisi Doğuran Diğer Sebepler	397
I. Sözleşmenin Başlangıçtaki Hükümsüzlüğü	397
II. Koşulun Gerçekleşmesi Nedeniyle Sözleşmenin Sona Ermesi	398
III. Tazminat Olarak Sözleşmenin Çözülmesi	398

7. Bölüm

Tazminat Taleplerinin İçeriği

§ 51. Temel Esaslar	400
I. Sorumluluğun Kurulmasının ve Sınırlandırılmasının Birbirinden Ayrılması	400
II. Çıkış Noktası Olarak Medenî Kanun § 249/I Hükümü	401
1. Tam Tazmin İlkesi	401
2. Eski Hâle İade (Aynen Tazmin) İlkesi	402
III. Tazminat Ediminin Diğer Türleri	404
1. Zarar Verenin Eski Hâle İade Masraflarını Karşılması (Medenî Kanun § 249/II)	404
2. Eski Hâle İadenin İmkânsız Olması (Medenî Kanun § 251/I)	405
3. Manevî Zararların Nakden Tazmini (Medenî Kanun § 253).....	405
a) Tarihsel Süreç	405
b) Bugünkü Hukukî Durum	406
4. Eski Hâle İadenin Yetersiz Kalması (Medenî Kanun § 251/I)	407
5. Eski Hâle İade Masraflarının Aşırı Yüksek Olması (Medenî Kanun § 251/II)	407
6. Diğer Hükümler (Medenî Kanun § 250-252).....	408
IV. Medenî Kanun § 254'e Göre Zararın Paylaştırılması.....	408
§ 52. Özellik Arz Eden Konular	409
I. Fark Teorisi (Doğal Nedensellik)	409
II. Tazmin Edilecek Zararın Değer Yargılarına Göre Sınırlandırılması	410
1. Sorun	410
2. Uygun Nedensellik Teorisi	411
3. Normun Koruma Alanı ve Hukuka Aykırılık Bağı	412
4. Zarardan Sorumluluğa İlişkin Münferit Sorunlar	414
a) Zarar Görenin Zarara Yatkınlığının Dikkate Alınması	414
b) Psikolojik Nedensellik	414
c) Psikolojik Etkenle Kurulan Nedensellik	415
III. Yedek Sebepler	415
1. Farazî Nedensellik	415
2. Hukuka Uygun Seçimlik Davranış	416
IV. Yararın Denkleştirilmesi (Tazminattan İndirilmesi)	417
V. Üçüncü Kişinin Zararının Tazmini	418
1. Çıkış Noktası	419
2. Üçüncü Kişinin Zararının Tazmin Edilmesinin Koşulları	419
3. Üçüncü Kişinin Zararının Tazmin Edilmesinin Hukukî Sonuçları ...	420
4. Üçüncü Kişinin Zararının Tazmin Edildiği Hâller	421
a) Taraflar Arasında Anlaşma Olması	421
b) Dolaylı Temsil	421
c) İnançlı İlişkiler	422

d) Başkasına Ait Eşyaya İlişkin Koruma Yükümü Doğuran İlişkiler.....	422
e) Edim Hasarının Alacaklıya Geçmesini Gerektiren İlişkiler	422
f) Genelleştirme Yasağı	423
§ 53. Şeyin Ziyat, Hasar Alması veya Belirli Bir Süre Kullanılamaması.....	424
I. Soruna Genel Bakış.....	424
II. Ziya Mı, Yoksa Hasar Mı?	424
1. Teknik Tam Ziya	424
2. Ekonomik Tam Ziya.....	424
3. “Gerçek Olmayan” Tam Ziya.....	425
4. Tazminatın Kapsamı.....	425
III. Onarım Masraflarının İadesi.....	427
1. Kural.....	427
2. Taşıtın Piyasa Değerinin Azalması.....	427
IV. Taşıtın Belirli Bir Süre Kullanılamaması	428
1. Zarar Kalemi Olarak Boşuna Yapılmış Masraf	428
2. Zararın Ticarileştirme Teorisine Göre Hesaplanması.....	428
V. Eşyanın Malikin veya Zilyedin Elinden İzinsiz Alınması.....	431
1. Tedbir Masrafları	431
2. Hırsız Yakalama Ödülü	432
3. Zarar Tespit Çalışmalarına İlişkin Masraflar.....	433
§ 54. Beden Bütünlüğünün İhlâl Edilmesi Sebebiyle Meydana Gelen Zarar.....	434
I. Sorunun Ana Hatlarıyla Takdimi.....	434
II. Tedavi Masrafları.....	434
III. Kazanç Kaybı	435
1. Bağımlı Çalışanlar.....	435
2. Bağımsız Çalışanlar	437
3. Meslek Eğitimine Devam Eden Kişiler.....	437
4. Ev Kadınları ve Ev Erkekleri	437
5. Uygunsuz Yolla Elde Edilecek Kazanç.....	438
6. İşsizler	439
IV. Acı Parası	439
1. Acı Parasının Gerekçesi	439
2. Acı Parasının İşlevi ve Belirlenmesi	440
3. Medenî Usûl Hukuku’na İlişkin Özellikler.....	441
§ 55. Ölüm Sebebiyle Meydana Gelen Zarar	442
I. Sorunun Ana Hatlarıyla Takdimi.....	442
II. Mirasçıların Talepleri	442
1. Miras Yoluyla Geçen Alacaklar.....	442
2. Cenaze Masrafları.....	442
3. Mirasçının Kendisinin Uğradığı Diğer Zarar	443
III. Sağ Kalan Yakınların Talepleri.....	443

1. Talep Temelleri.....	443
2. Talebin Kapsamı.....	444
3. Yararın Denkleştirilmesi	444
IV. İnsanın Dünyaya Gelmesinden Sorumluluk?	445
§ 56. Zarar Görenin Zararın Doğmasına veya Artmasına Katkısı	447
I. Zarar Görenin Zararın Doğmasına veya Artmasına Hukukî Açıdan	
Önemli Katkı Sağlaması.....	447
1. Zarar Görenin Yükümünü İhlâl Etmesi veya Külfete Aykırı	
Davranması	448
2. Kusur İlkesi ve Tehlike Esası	449
3. Sorumluluk Bağı	450
4. Zarar Görenin Tehlikeyi Bilerek ve Kabul Ederek Hareket Etmesi..	450
II. Zarar Görenin Üçüncü Kişinin Kusurundan Sorumlu Tutulması.....	452
1. Medenî Kanun § 254/II, c.2 Hükmündeki Sorun.....	452
a) Yollamanın Kapsamı	452
b) Hukukî Sebep Yollaması	453
2. Başkasına Ait Eşyayı Muhafaza Eden Kişi.....	455
3. Başkasının Birlikte Kusurunun Dolaylı Olarak Zarar Gören	
Kişiye Etkisi	455
III. Birlikte Kusurun Hukukî Sonucu	456
1. Tek Kişinin Zarar Veren Sifatını Taşımaya Hâlinde Yapılacak	
Değerlendirme.....	456
2. Birden Fazla Kişinin Zarar Veren Sifatını Taşımaya Hâlinde	
Yapılacak Değerlendirme	457
§ 57. Tazminat Hükümlerinin Sigortayla ve Sosyal Yardımla Kesiştiği	
Hâller	458
I. Zarar Verenin Ödeme Gücünün Güvence Altına Alınması	458
II. Zarar Görenin Geçici Olarak Desteklenmesi	460
III. Zararın Kesin Olarak Paylaştırılması	461
1. Kanunî Devirler.....	461
2. Kanunî Devir Öngörülme Hâller	461
3. Rucû Yasakları.....	462

8. Bölüm

Taraf Değişiklikleri

§ 58. Genel Bakış	465
I. Alacaklı ve Borçlu Tarafın Değişmesi Arasındaki Fark.....	465
1. Alacaklı Tarafın Değişmesi.....	465
a) Alacağın Hukukî İşleme Dayalı Devri (İradî Temlik).....	465
b) Alacağın Kanun Gereği Devri (Kanunî Temlik)	466
c) Alacaklı Tarafın Mahkeme Kararı Gereği Değişmesi	466
2. Borçlu Tarafın Değişmesi.....	466
II. Sözleşmenin Devri Yoluyla Taraf Değişikliği	467

§ 59. Alacağın Devri: Devir İşleminin Yapılması ve Sınırları	468
I. Alacağın Devrinin Konusu ve Tarafları.....	468
1. Alacağın Devrinin Konusu.....	468
2. Alacağın Devrinin Tarafları.....	469
II. Alacağın Devrinin Koşulları	469
1. Devreden ile Devralan Arasında Sözleşme Kurulması ve Sözleşmenin Şekli	469
2. Mevcut Alacak, Hak Sahipliği ve Kıdeme İtibar İlkesi	470
3. Alacağın Devredilebilir Nitelikte Olması	471
a) Alacağın Devrinin Kanun Gereğince Yasaklandığı veya Sınırlandırıldığı Hâller.....	471
b) Alacağın Devrinin Sözleşme Gereğince Yasaklandığı Hâller	472
4. Belirlilik İlkesi	474
5. Müstakbel Alacakların Devri	474
III. Alacağın Devrinin Hukukî Sonuçları	475
1. Alacağın Devralana Geçmesi	475
2. Teminatların Yeni Alacaklıya Geçmesi	475
3. Yardım Taleplerinin Durumu	476
IV. Alacağın Devrinin Özel Türleri ve Aralarındaki Farklar	476
1. Alacağın Teminat Amaçlı Devri.....	476
2. Alacağın Tahsil Amaçlı Devri	478
3. Tahsil Yetkisi.....	479
4. Alacağın Kanun Gereği Devri.....	479
5. Diğer Hakların Devri.....	479
§ 60. Alacağın Devrinde Borçlunun Korunması	480
I. Temel Prensip	480
II. Borçlunun Devir İşleminin Hükümsüz Olduğuna Yönelik İtirazları	481
III. Borçlunun Alacağa İlişkin İtirazları	481
1. Medenî Kanun § 404'e Göre İtirazların ve Def'ilerin Yeni Alacaklıya Karşı İleri Sürülebilmesi.....	481
2. Devir İşleminde Muvazaa Olduğuna Yönelik İtiraz (Medenî Kanun § 405)	482
IV. Takas Hakkının Yeni Alacaklıya Karşı Kullanılması (Medenî Kanun § 406)	483
1. Alacağın Devrinden Önce Meydana Gelen Takas Durumunun Geçerliğini Koruması	484
2. Borçlunun Karşı Alacağını Takas Durumunun Mevcut Olduğuna İnanarak Kazanmış Olması	484
V. İyiniyetli Borçlunun Korunması.....	485
1. Eski Alacaklıya Yapılan İfanın Borçluyu Borcundan Kurtarması ve “Alacakla Bağlantılı” Hukukî İşlemler (Medenî Kanun § 407)	485
2. Alacağın Birçok Kez Devredilmesi (Medenî Kanun § 408).....	486

3. Devir Bildiriminin veya Devir Senedinin Gerçeğe Aykırı Olması (Medenî Kanun § 409)	487
4. Borçlunun Ancak Devir Senedinin Kendisine Verilmesi veya Devir Bildiriminin İbraz Edilmesi Hâlinde Edimini İfa Etmesi (Medenî Kanun § 410)	488
§ 61. Borcun Üstlenilmesi	489
I. Üstlenme Sözleşmesinin Kurulması	489
1. Üstlenme Sözleşmesine Alacaklının Katılması	489
a) Alacaklı ve Üstlenen Arasındaki Sözleşme (Medenî Kanun § 414)	489
b) Eski Borçlu ve Üstlenen Arasındaki Sözleşme (Medenî Kanun § 415)	490
2. Borcun Üstlenilmesi ve Borçlandırıcı İşlem	491
II. Borcun Üstlenilmesinin Hükümleri	492
1. Borçlu Sınıfının El Değiştirmesi	492
2. Teminatların Sona Ermesi	493
III. İfanın Üstlenilmesi	493
IV. Borca Katılma (Borcun Birlikte Üstlenilmesi)	494
§ 62. Sözleşmenin Devri	495
I. Sözleşmenin Devri ve Medenî Kanun	495
II. Sözleşmenin Bütün Olarak Devri	496
III. Sözleşmeye Katılma	497

9. Bölüm

Borç İlişkisinin Üçüncü Kişilere Etkisi

§ 63. Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme	499
I. Temel Esaslar	499
1. Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme Kavramı ve Tip Sözleşmeler	499
2. Üçüncü Kişi Yararına Sözleşmenin Temsilden Farkı	500
3. Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme İlişkisinde Yer Alan Kişiler ve Bu Kişilerin Arasındaki Hukukî İlişkiler	501
a) Üçüncü Kişi Yararına Sözleşmenin Tarafları	501
b) Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme İlişkisinde Yer Alan Kişilerin Arasındaki Hukukî İlişkiler	501
II. Gerçek Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme, Gerçek Olmayan Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme ve İfanın Üstlenilmesi	502
III. Gerçek Üçüncü Kişi Yararına Sözleşmede Üçüncü Kişinin Hukukî Durumu	504
1. Üçüncü Kişinin Alacak Hakkını Aslen Kazanması ve Alacak Hakkının Kapsamı	504
2. Üçüncü Kişinin Alacak Hakkını Kazandığı An ve Sözleşmenin Taraflarının Bu Hak Üzerinde Tasarrufta Bulunabilmesi	505
3. Taahhüt Edenin Üçüncü Kişiye Karşı İleri Sürebileceği İtirazlar ve Def'iler (Medenî Kanun § 334)	506

IV. Üçüncü Kişi Yararına Sözleşmede Taahhüt Ettirenin Hukukî Durumu.....	507
V. Üçüncü Kişi Yararına Sözleşmenin Hükümsüz Olması Hâlinde Zenginleşmenin İadesi.....	508
1. Değer İlişkisinin Hükümsüz Olması	508
2. Karşılıklı İlişkisinin Hükümsüz Olması	508
§ 64. Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşme	509
I. Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşmenin İşlevleri	509
1. Sözleşmeden Doğan Koruma Yükümlerinden Üçüncü Kişinin De Faydalanması.....	509
2. Sorumluluk İmtiyazlarından Üçüncü Kişinin Faydalanması	511
II. Üçüncü Kişinin Korunmasının Koşulları	512
1. Sorun	512
2. Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşmenin Hukukî Dayanağı: Sözleşmenin Yorumlanması Mı, Yoksa Örf-Âdet Hukuku Mu?	512
3. Üçüncü Kişinin Korunmasının Özel Koşulları	513
a) Üçüncü Kişinin Edime Yakın Olması	513
b) Alacaklının Üçüncü Kişinin Korunmasında Menfaati Olması (Alacaklıya Yakınlık).....	514
c) Borçlunun Kimlere Karşı Sorumlu Olacağını Öngörebilmesi	516
d) Üçüncü Kişinin Korunma İhtiyacı.....	516
4. Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşme Teorisinin Sözleşme Öncesi Borç İlişkilerinde Uygulanması (Medenî Kanun § 311/III)..	517
§ 65. Alacaklının Birden Çok Olması	518
I. Alacaklının Birden Çok Olmasının Anlamı ve Önemi.....	518
II. Alacaklının Birden Çok Olmasına İlişkin Kanun'da Öngörülen Hâllere Genel Bakış.....	519
1. Kısmî Alacaklılık	519
2. Müteselsil Alacaklılık.....	520
3. Elbirliğiyle Alacaklılık	520
III. Kısmî Alacaklılığın, Müteselsil Alacaklılığın ve Elbirliğiyle Alacaklılığın Uygulama Alanları.....	521
1. Kısmî Alacaklılığın Uygulama Alanı	521
2. Müteselsil Alacaklılığın Uygulama Alanı	522
3. Elbirliğiyle Alacaklılığın Uygulama Alanı.....	523
§ 66. Borçlunun Birden Çok Olması	524
I. Genel Bakış	524
II. Müteselsil Borç	525
1. Müteselsil Borcun Özellikleri	525
2. Müteselsil Borcun Uygulama Alanı	525
a) Müteselsil Borcun Kanundan Doğduğu Hâller	525
b) Müteselsil Borç Doğuran Diğer Sebepler.....	526
3. Müteselsil Borçlulukta Dış İlişki	528

a) Müteselsil Borç ve Fer'ilik Özelliği.....	528
b) Münferit Etki ve Toplu Etki.....	529
4. Müteselsil Borçlular Arasındaki İç İlişki.....	530
a) Paylaştırmada Esas Alınacak Ölçüt.....	530
b) Rücû İlişkisi.....	530
5. Müteselsil Borçlular Arasındaki İlişkinin Bozulması	532
a) Sorun.....	532
b) Çözümler	533
III. Kısmî Borç (Medenî Kanun § 420).....	534
IV. İştirak Hâlinde Borç (Elbirliğiyle Borç).....	535
§ 67. Kredi Teminatına Genel Bakış: Özel Müteselsil Sorumluluk	
Sebepleri	536
I. Kredi Teminatının Türleri.....	536
1. Aynî Teminatlı Kredi.....	536
2. Şahsî Teminatlı Kredi.....	537
II. Borca Katılma Sözleşmesi.....	537
1. Borca Katılma Sözleşmesinin İçeriği ve Kurulması	537
2. Borca Katılma Sözleşmesinin Şekli	538
3. Borca Katılma Sözleşmesinin Kefalet Sözleşmesinden Farkı	538
4. Borca Katılma Sözleşmesinin Hukukî Sonuçları.....	539
III. Kanun Gereği Borca Katılma.....	539
Kanun Endeksi.....	541
Kavram Endeksi.....	553

Genel Literatür Cetveli

AcP	: Archiv für die civilistische Praxis.
Bamberger/Roth/Yazar	: Bamberger/Roth, Bürgerliches Gesetzbuch, 4. Aufl. 2020.
Baur/Stürner	: Baur/Stürner, Sachenrecht, 18. Aufl. 2009.
BB	: Betriebs-Berater.
BeckOK BGB	: Hau/Poseck, BeckOK BGB.
BGHZ	: Entscheidungen des Bundesgerichtshofs in Zivilsachen.
BT	: Medicus/Lorenz, Schuldrecht II – Besonderer Teil, 18. Aufl. 2018.
DAR	: Deutsches Autorecht.
DB	: Der Betrieb.
DJT	: Deutscher Juristentag.
DNotZ	: Deutsche Notar-Zeitschrift.
Flume, AT II	: Flume, Allgemeiner Teil des bürgerlichen Rechts, Bd. 2: Das Rechtsgeschäft, 4. Aufl. 1992.
Gai.	: Gai institutiones.
Gernhuber	: Gernhuber, Die Erfüllung und ihre Surrogate, 2. Aufl. 1994.
Ges. Schriften	: Gesammelte Schriften.
Harke, AT	: Harke, Allgemeines Schuldrecht, 2010.
Heck, SchuldR	: Heck, Grundriß des Schuldrechts, 1929.
IherJb.	: Iherings Jahrbücher der Dogmatik des bürgerlichen Rechts.
Jauernig/Hess	: Jauernig/Hess, Zivilprozessrecht, 30. Aufl. 2011.
Köhler	: Köhler, BGB Allgemeiner Teil, 44. Aufl. 2020.
LMK	: Kommentierte BGH-Rechtsprechung Lindenmaier-Möhring (ab 7/2005 Beck-online: Fachdienst Zivilrecht).

Looschelders, AT	: Looschelders, Schuldrecht Allgemeiner Teil, 18. Aufl. 2020.
Lorenz/Riehm	: Lorenz/Riehm, Lehrbuch zum neuen Schuldrecht, 2002.
Medicus/Petersen, BGB AT	: Medicus/Petersen, Allgemeiner Teil des BGB, 11. Aufl. 2016.
Medicus/Petersen, BR	: Medicus/Petersen, Bürgerliches Recht, 27. Aufl. 2019.
Mugdan	: Mugdan, Die gesammten Materialien zum Bürgerlichen Gesetzbuch, 1899/1900.
MünchKomm/Yazar	: Säcker/Rixecker/Oetker/Limberg, Münchener Kommentar zum BGB, 8. Aufl. 2018-.
Neuner, AT	: Neuner, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Rechts, 12. Aufl. 2020.
Palandt/Yazar	: Palandt, Bürgerliches Gesetzbuch, 80. Aufl. 2021.
PdW Schuldrecht I	: Köhler/Lorenz, Prüfe dein Wissen – Schuldrecht I, 22. Aufl. 2014.
PdW Schuldrecht II	: Köhler/Lorenz, Prüfe dein Wissen – Schuldrecht II, 19. Aufl. 2011.
RabelsZ	: Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht, begründet von Ernst Rabel.
Soergel/Yazar	: Soergel, Bürgerliches Gesetzbuch, 13. Aufl. 1999.
Staudinger/Yazar	: J. von Staudingers Kommentar zum BGB.
VersR	: Versicherungsrecht (Zeitschrift).
ZAkDR	: Zeitschrift der Akademie für Deutsches Recht.
ZEuP	: Zeitschrift für Europäisches Privatrecht.
ZEV	: Zeitschrift für Erbrecht und Vermögensnachfolge.
ZGS	: Zeitschrift für das gesamte Schuldrecht.
ZHR	: Zeitschrift für das gesamte Handelsrecht und Wirtschaftsrecht.
ZIP	: Zeitschrift für Wirtschaftsrecht (früher: Zeitschrift für die gesamte Insolvenzpraxis).
Zöllner/Loritz/ Hergenröder, ArbR	: Zöllner/Loritz/Hergenröder, Arbeitsrecht, 7. Aufl. 2015.
ZRP	: Zeitschrift für Rechtspolitik.